

YÖNETMELİK

Sağlık Bakanlığından:

KAMU SAĞLIK HİZMETLERİNDE İYONLAŞTIRICI RADYASYON KAYNAKLARI İLE ÇALIŞAN PERSONELİN RADYASYON DOZ LİMİTLERİ HAKKINDA YÖNETMELİK

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı, iyonlaştırıcı radyasyon ile teşhis, tedavi veya araştırmanın yapıldığı yerler ile bu iş veya işlemlerde çalışan kamu sağlık hizmetlerindeki tüm personelin iyonlaştırıcı radyasyondan kaynaklanabilecek risklere karşı radyasyon dozu limitlerini belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik, kamu sağlık hizmetlerinde, iyonlaştırıcı radyasyon ile teşhis, tedavi veya araştırmanın yapıldığı yerler ile bu iş veya işlemlerde çalışan kamu personelini kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik, 31/12/1980 tarihli ve 2368 sayılı Sağlık Personelinin Tazminat ve Çalışma Esaslarına Dair Kanununun 2 nci maddesi ile 13/12/1983 tarihli ve 181 sayılı Sağlık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 43 üncü maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

- Eşdeğer doz: Birimi Sievert (Sv) olup, radyasyonun türüne ve enerjisine bağlı olarak doku veya organda soğurulmuş dozun, radyasyon ağırlık faktörü ile çarpılmış halini,
- Etkin doz: Birimi Sievert (Sv) olup, insan vücudunda ışınlanan bütün doku ve organlar için hesaplanmış eşdeğer dozun, her doku ve organın doku ağırlık faktörleri ile çarpılması sonucunda elde edilen dozların toplamını,
- İyonlaştırıcı radyasyon: 100 nm ya da daha kısa dalga boyunda veya 3×10^{15} Hertz ya da daha yüksek frekansta elektromanyetik dalga veya parçacık şeklinde transfer edilen, doğrudan veya dolaylı olarak iyon oluşturma kapasitesine sahip enerjiyi,
- Personel: Teşhis, tedavi veya araştırmanın yapıldığı yerlerde iyonlaştırıcı radyasyon kaynakları ile bizzat çalışan bilimum kamu personelini,
- Radyasyon: İyonlaştırıcı radyasyonu,
- Radyasyon kaynağı: Teşhis ve tedavide kullanılan ve iyonlaştırıcı radyasyon yayan her türlü cihazı ve radyofarmasötici ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Radyasyon Kaynakları ile Çalışma Esasları, Radyasyon Güvenliği Komitesi

Radyasyon kaynakları ile çalışma esasları

MADDE 5 – (1) Tıbbi amaçlı radyasyon kaynaklarının alınması, bulundurulması ve kullanılması 9/7/1982 tarihli ve 2690 sayılı Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Kanunu ve 24/7/1985 tarihli ve 85/9727 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe giren Radyasyon

Güvenliği Tüzüğü'nün 7 nci maddesi gereğince Türkiye Atom Enerjisi Kurumunca verilecek lisansa bağlıdır.

(2) Sağlık kuruluşlarının yetkilileri, tıbbi amaçlı radyasyon kaynaklarının teslim alınması, bulundurulması, çalıştırılması, kullanılması ve radyoaktif atıkların bertaraf edilmesine ilişkin idari ve teknik düzenlemeleri Türkiye Atom Enerjisi Kurumunun 24/3/2000 tarihli ve 23999 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Radyasyon Güvenliği Yönetmeliği ve 21/7/1994 tarihli ve 21997 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Tıpta Tedavi Amacıyla Kullanılan İyonlaştırıcı Radyasyon Kaynaklarını İçeren Tesislere Lisans Verme Yönetmeliği doğrultusunda yerine getirilmekle yükümlüdür.

(3) Tıbbi amaçlı radyasyon kaynakları ancak, radyasyonun zararlı etkilerine karşılık elde edilecek faydanın üstünlüğü varsa kullanılır. Bu temel ilke göz önünde bulundurularak radyasyon uygulamasını talep eden hekim veya radyasyon uygulamasını yürüten hekim tarafından yapılacak işlem gerekçelendirilir. Radyasyona maruz kalacak hastaya veya kanuni temsilcisine tıbbi işlem ve gerekçesi hakkında bilgi verilir ve onayı alınır. Hekimin yazılı talebi olmadıkça hiçbir iyonlaştırıcı radyasyon uygulaması yapılmaz.

(4) Tanıya yönelik radyasyon uygulamalarında gereksiz tekrar çekimlerin önlenmesi esastır. Bu açıdan hasta veya hasta yakını bilgilendirilir, mevcut filmlerinin saklanması sağlanır ve yeni bir film istemi mutlaka tıbbi gerekçe mevcut olması halinde yapılır. Gereksiz tekrar çekimlerin önlenmesi amacıyla hekimler arasında filmlerin taşınmasına imkan sağlanır.

(5) Tıbbi amaçlı radyasyon uygulamalarında amaca yönelik olabilecek en az ışınlama yapılması esastır. Bunun sağlanabilmesi için her radyasyon yayan cihaz veya uygulama için Türkiye Atom Enerjisi Kurumu lisansının sahibi sorumluluğunda, ilgili birim çalışanları ile birlikte en uygun çalışma şeklini tarif eden yazılı bir talimat hazırlanır ve ilgili tüm çalışanlar bilgilendirilerek bu talimata uyulması sağlanır.

Radyasyon güvenliği komitesi

MADDE 6 – (1) İyonlaştırıcı radyasyon uygulamalarının yapıldığı nükleer tıp, radyasyon onkolojisi ve radyoloji birimlerinden en az ikisinin bulunduğu devlet hastaneleri, askeri hastaneler ve üniversite hastanelerinde çalışanların, hastaların ve çevrenin radyasyondan korunması ve güvenliğin sağlanması amacıyla "Radyasyon Güvenliği Komitesi" kurulur. Bu komiteler Türkiye Atom Enerjisi Kurumu tarafından belirlenmiş çalışma usul ve esasları doğrultusunda görevlerini yerine getirir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Radyasyon Doz Limitleri ve Çalışma Düzeni

Radyasyon doz limitleri

MADDE 7 – (1) Radyasyon ile çalışan personel, Radyasyon Güvenliği Yönetmeliğine uygun olarak kişisel dozimetre taşımak zorundadır. Bu personelden nükleer tıp alanında çalışan hekimler, hemşireler, nükleer tıp teknikerleri ve teknisyenleri ve sıcak oda görevlileri rutin gövde dozimetresi ile birlikte bu Yönetmeliğin yürürlüğe giriş tarihinden itibaren altı ay sonra geçerli olmak üzere el bileği veya yüzük dozimetresi de taşımak zorundadır.

(2) İyonlaştırıcı radyasyon ile çalışan personelin maruz kalacağı tüm vücut etkin dozu müteakip beş yıl toplamında 100 milisieverti, herhangi bir tek yılda 50 milisieverti ve ayda 2 milisieverti geçemez. Bu kurala aykırı olmayacak şekilde ayrıca;

a) Göz merceği için eş değer doz aylık 15 mSv'i,

b) El ve ayaklar için eş değer doz aylık 50 mSv'i,

c) En yoğun radyasyona maruz kalan 1 cm²'lik alan referans olmak üzere cilt için eş değer doz aylık 50 mSv'i geçemez.

(3) 18 yaşını doldurmamış olanlar iyonlaştırıcı radyasyon ile çalışılan işlerde görev alamazlar. Mesleki eğitimleri gereği iyonlaştırıcı radyasyon ile çalışması zorunlu 16-18 yaş

arası stajyer ve öğrenciler için etkin dozun yılda 6 mSv'i geçmemesi kaydıyla doz limitleri şu şekilde belirlenmiştir:

- a) Tüm vücut etkin dozu aylık 0.6 milisieverti,
- b) Göz merceği için eş değer doz aylık 5 mSv'i,
- c) El, ayak veya deri için eşdeğer doz aylık 15 mSv'i geçemez.

(4) Hamile personel hamilelik durumu belli olur olmaz ilgili birim amirlerine derhal haber verirler. Bunların yıllık doz limitleri, yayımlanan Radyasyon Güvenliği Yönetmeliğinin 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde toplum için belirlenmiş limitleri aşamayacağından, çalışma koşulları bilfiil radyasyon kaynakları ile ilgili işleri ve işlemleri içermeyecek şekilde yeniden düzenlenir.

(5) Emzirme dönemindeki personel radyoaktif maddelerin cilt teması, solunması veya sindirim yoluyla alınması riski taşıyan nükleer tıp alanında ve benzer kontaminasyon riski taşıyan iş ve işlemlerde çalıştırılmazlar.

(6) Kişisel dozimetre ölçümlerinde aylık limitlerin aşıldığı durumlarda ilgili yerin radyasyon güvenliği komitesi, radyasyon güvenliği komitesinin olmadığı yerlerde birim amiri sorunun kaynağını inceleyip değerlendirir ve eksik veya yanlış hususların düzeltilmesi için gerekli tedbirlerin alınmasını sağlar. Yanlış veya eksik hususlar düzeltilinceye kadar söz konusu radyasyon kaynakları ile yapılan iş ve işlemler yürütülmez.

(7) Radyasyon ile çalışan personelin işe başlamadan önceki ve yıllık sağlık kontrolleri Ek-I'deki form doğrultusunda yapılır. Personelin sağlık kontrolleri, tercihen, işyeri hekimliği sertifikası olan bir kurum tabibi veya kurum amirinin görevlendirdiği bir hekim tarafından gerçekleştirilir.

(8) Kişisel dozimetre ölçümlerinde aylık radyasyon limitinin aşılması veya yüksek dozda radyasyona maruziyet şüphesi taşıyan radyasyon kazası durumunda sağlık personeli Ek-I'deki form doğrultusunda değerlendirilir ve gerekli görülürse ilgili üst kurumlara sevk edilir.

Çalışma düzeni

MADDE 8 – (1) Personel, iyonlaştırıcı radyasyonla 7 nci maddede belirtilen radyasyon doz limitleri içinde çalıştırılabilir. Kamu kurum ve kuruluşları bu konuda gerekli tedbirleri almakla, personel de gerekli korunma tedbirlerine uymakla yükümlüdür.

(2) Sağlık personelinin günlük mesaisi, radyoterapi birimlerinde acil hasta yükünün karşılanabilmesi ve hiperfraksiyone tedavi şemalarının uygulanabilmesi için; radyoloji ve nükleer tıp birimlerinde acil tanı ve tedavinin uygulanabilmesi için vardiya veya nöbet şeklinde düzenlenebilir. Buna göre;

a) Vardiya veya nöbet için düzenlemeler ilgili birim sorumlusunun önerileri dikkate alınarak, kurum amirlerince yapılır.

b) Vardiya veya nöbet şeklindeki çalışma düzeninde ilgili hekim radyasyon uygulamalarına eşlik eder.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Son Hükümler

Yürürlük

MADDE 9 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 10 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Sağlık Bakanı yürütür.